

Sundbybergs kommun

mattias.bostrom@sundbyberg.se

carina.hasselrot@sundbyberg.se

2019-03-13

1 (22)

Dnr 2018:6549

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid S:t Martins
gymnasium i Sundbybergs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på S:t Martins gymnasium avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid S:t Martins gymnasium i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *flera delar* skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att varje lärare och all personal verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete så att det ger effekter för alla elever.

Undervisning

Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att alla lärare arbetar med sammanfattande avslut som tydliggör för eleverna vad de har lärt sig och som ger eleverna ökande möjligheter att reflektera kring sitt lärande.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i *hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Att rektorn säkerställer att alla lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra bedömningar och betyg.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 augusti 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2018:6549) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i *flera delar* skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att rektorn utifrån en systematisk uppföljning och analys av verksamheten vidtar utvecklingsåtgärder. Rektorn leder även det pedagogiska arbetet på skolan tillsammans med två biträdande rektorer och skapar förutsättningar för lärarna att samverka. Granskningen visar även att rektorn påbörjat ett strategiskt jämställdhetsarbete, men att detta vid tidpunkten för granskningen ännu inte är förankrat i hela lärarkollegiet.

Rektorn följer upp och analyserar verksamheten och genomför utvecklingsåtgärder

Granskningen visar att rektorn kontinuerligt och systematiskt utvecklar verksamheten genom att följa upp och analysera utbildningens resultat, genomförande och förutsättningar, identifiera utvecklingsområden och vidta utvecklingsåtgärder. Det finns på skolan ett strukturerat arbete när det gäller att följa upp kunskapsresultat samt trygghet och studiero. Rektorn, tillsammans med två biträdande rektorer, följer upp resultaten i alla ämnen och kurser, i alla årskurser och på alla program vid olika tillfällen och på olika sätt under läsåret. Vidare följs skolans förutsättningar gällande lärarbehörighet, lokaler och utrustning upp och analyseras. Exempelvis beskrivs i skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete att merparten av lärarna är behöriga och att yrkesprogrammen har upparbetade kontaktnät med bra utbildningsplatser i respektive branscher. Lärare involveras i skolans systematiska kvalitetsarbete genom bland annat diskussioner i arbetslag, ämneslag och under medarbetarsamtal. Rektorn följer även upp undervisningen. Bland annat genomför rektorn och biträdande rektorer lektionsobservationer och under medarbetarsamtalen följer rektorn samt biträdande rektorer exempelvis upp hur lärarna arbetar med lektionsstruktur. Det skapar ett brett underlag för analysen av skolenhetens resultat. Skolan har utifrån analysen identifierat utvecklingsområden gällande ökad måluppfyllelse, arbetsro på lektionerna och för att främja närvaron. I intervjuer med lärare, rektorn och skolans elevhälsa och i skolans dokumenterade kvalitetsarbete ges exempel på beslut om pedagogiska och personella prioriteringar för att öka elevernas måluppfyllelse samt studiero, både vad gäller specifika ämnen och kurser, specifika program och skolövergripande för hela skolenheten. Rektorn och lärare beskriver för Skolinspektionen hur uppföljningen av kunskapsresultat i exempelvis ämnet svenska påverkat resursfördelningen och val av åtgärder. Bland annat beskrivs att i ämnet svenska har skolan infört resursgruppstider. Även skolans dokumenterade kvalitetsarbete visar att skolan sedan tidigare genomfört åtgärder i svenska, såsom att arbeta med talsituationer, med påföljd att resultaten förbättrats. Ett annat exempel från skolans dokumenterade kvalitetsarbete på åtgärder utifrån analys är hur skolan

för att möta elevernas behov i ämnet matematik utökat undervisningstiden och minskat gruppstorlekarna. I intervjuer med lärare, skolans elevhälsa och med rektorn framkommer att skolan i arbetet för att höja kunskapsresultaten identifierat utmaningar gällande elevers sena ankomster. Diskussioner som förts vid bland annat arbetsplatsträffar och i arbetslagen har exempelvis lett till att det på ett program serveras grötfrukost för att förebygga sena ankomster medan lärare på andra program arbetar med att tydligare åskådliggöra för elever hur ofta och hur mycket de kommer för sent.

Rektor ger begränsad ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete

Rektorn leder skolans strategiska jämställdhetsarbete och vidtar åtgärder för att öka jämställdheten, men har vid tidpunkten för granskningen ännu inte förankrat arbetet på ett sådant sätt, i hela lärarkollegiet, att det ger effekter för alla elever. I intervjuer med elever framkommer att jämställdhetsfrågor behandlas i undervisningen i några ämnen medan andra elever framför att jämställdhetsfrågor inte tas upp i undervisningen överhuvudtaget. Resultaten från Skolinspektionens elevenkät indikerar vidare att elever på S:t Martins gymnasium i lägre utsträckning än elever i genomsnitt uppfattar att det på deras skola bedrivs ett arbete med jämställdhet.¹ Skolinspektionens intervjuer med elever på såväl introduktionsprogram som på nationella program bekräftar enkätresultatet. Rektorns analys är att resultaten i enkäten beror på att jämställdhetsperspektivet tydligast lyfts fram i ämnen som eleverna läser i senare årskurser och att det gör att en stor del av eleverna i årskurs 2 inte förstår frågorna. Rektorns analys bekräftas i Skolinspektionens intervjuer med elever, där eleverna beskriver hur jämställdhetsfrågor kommer in i specifika ämnen, vilka ligger i årskurs tre. Under höstterminen 2018 har rektorn följt upp hur alla lärare arbetar med jämställdhet i undervisningen och har beslutat om åtgärder. Exempelvis har rektorn beslutat att ämnet ska tas upp på mentorstid utifrån material som tagits fram av kurator och det ska genomföras en halv studiedag kring jämställdhet i undervisningen under vårterminen 2019. Dock leder rektorn, vid tidpunkten för granskningen, ännu inte ett skolövergripande arbete som kring jämställdhetsfrågor

¹ Det samlade indexet för S:t Martins gymnasium var 4,4 av 10 (där ett högt indexvärde indikerar en hög skattning) avseende frågan "I min skola pratar vi om jämställdhet mellan könen" (att jämföra med index 5,9 för samtliga elever i år 2 som svarade på enkäten).

som är förankrat i hela lärarkollegiet. Exempelvis framkommer i intervjuer med lärare att de inte är involverade i ett skolövergripande gemensamt arbete med jämställdhetsfrågor. Det framkommer även att jämställdhetsfrågor förvisso följs upp på vissa program i samband med att eleverna har arbetsplatsförlagt lärande men även att det finns andra program som inte följer upp jämställdhetsfrågor. Elevhälsan och lärare beskriver i intervjuer att jämställdhetsfrågor är en del i skolans arbete utifrån likabehandlingsplanen och tas upp på mentorstider. Några elever bekräftar att jämställdhetsfrågor tas upp på mentorstid i samband med att skolans likabehandlingsplan går igenom. Flera elever känner dock inte igen att likabehandlingsplanen gått igenom eller att jämställdhetsfrågor tas upp på mentorstid.

Rektorn ger ledning i hur det pedagogiska arbetet ska bedrivas

Rektorn leder samt organiserar det pedagogiska arbetet genom att skapa förutsättningar för lärare att samverka. I intervjuer med skolans elevhälsa, lärare, rektorn samt biträdande rektorer framkommer att det finns fastställda mötestider för lärarna, och att de mötestiderna under hösten bland annat använts för en kommunal utbildningsinsats "Utbildningslyftet", arbetsplatsträffar och möten i ämneslag och arbetslag. Därutöver finns det speciella branschdagar för karaktärsämneslärare där lärarna får ta del av senaste rön om pedagogiska frågor och arbetsmaterial. Vidare genomförs kommungemensamma ämneskonferenser en gång i månaden som leds av Sundbybergs kommuns förstelärare och tid ges för kollegialt lärande genom att tid för auskultation avsatts i tjänstefördelningen.

Rektorn tar tillsammans med biträdande rektorer ansvar för att lärarna i kollegialt samarbete utvecklar sin kompetens och undervisningen. I intervjuer med lärarna framkommer exempelvis att i deras utvärderingar av undervisningen på programmen och i ämnena så återkopplar rektorn samt ställer följdfrågor kring analys, åtgärder och behov. Utvärderingarna är sedan en del i grunden för skolans systematiska kvalitetsarbete. Andra exempel är att skolan tidigare genomfört fortbildning kring formativ bedömning och att skolan nu genomför utbildningsinsatsen "Utbildningslyftet".

Rektorn har skapat en tydlig organisation för skolan. I intervjuer med rektorn, lärare och med skolans elevhälsa framkommer att organisation, ansvar och arbetsuppgifter är fördelade. Exempelvis finns samordnare utsedda för arbetslagen, de biträdande rektorernas ansvarsområden är uppdelade så att de ansvarar för olika program och lärare och det finns processkartor för skolans arbete vid kränkande behandling eller behov av särskilt stöd.

Obehöriga lärare ges viss introduktion i arbetet på skolan. I inlämnade underlag samt i intervjuer framkommer att det stora flertalet lärare är behöriga och har arbetat länge på skolan. I intervju med lärare, rektorn och biträdande rektorer framkommer även att nya lärare har haft introduktionssamtal med biträdande rektor och att de får en mentor tilldelad. Vidare framkommer i intervju med lärare att det finns en nedskriven instruktion för vikarier. Dock framkommer även i intervjun att den tid som avsatts för mentorsuppdraget inte räcker till för uppgiften. Därutöver framkommer i intervjuer med lärare att långtidsvikarier inte är med på möten samt att ordinarie lärare inte upplever att de har tid att hjälpa dem tillrätta.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn försäkrar sig om att varje lärare och all personal verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete så att det ger effekter för alla elever.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn behöver säkerställa att varje lärare och all personal verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans arbete och undervisning. Granskningen visar att även om rektorn har påbörjat ett arbete med att följa upp och analysera jämställdhetsarbetet på skolan så har arbetet, vid tidpunkten för granskningen, ännu inte gett effekter för flertalet elever.

Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att skolan ska verka för jämställdhet. Arbetet med jämställdhet ingår i skolans värdegrunds- och demokratiuppdrag. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Rektor bör därför tillsammans med lärarna systematiskt och löpande följa upp och analysera både hur utbildningen i sin helhet organiseras och vilket innehåll och vilka arbetsformer som undervisningen bedrivs med för att könsmönster ska kunna uppmärksammas. I arbetet ingår att se till att det hos såväl lärare som elever finns en medvetenhet om hur flickors och pojkars förutsättningar i skolan möjliggör eller begränsar dem att nå utbildningens mål. I det arbetet ingår även att det bedrivs ett aktivt arbete på skolan för att främja jämställdhet och att kunskap om hur jämställdhetsarbete kan bedrivas sprids och förankras i personalgruppen, på alla program och kring arbetsplatsförlagt lärande. Genom att arbeta med en strategi för arbetet med jämställdhet och systematiskt följa upp och utvärdera jämställdhetsarbetet kan rektorn försäkra sig om att varje lärare och all personal verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete. Det gör även att rektorn kan säkerställa att alla elever, oavsett könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande,

3 Examensmål för alla nationella program, 4 Gymnasiegemensamma ämnen

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att eleverna på S:t Martins gymnasium i huvudsak möter en undervisning av god kvalitet, men att det finns utvecklingsområden i vissa avseenden. Av granskningen framkommer att varierade arbetsformer och arbetssätt används i undervisningen, att undervisningen är strukturerad och att syftet med lektionerna och olika aktiviteter tydliggörs för eleverna. Det framkommer även att det finns naturliga inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära, att eleverna får möjlighet att reflektera kring sitt lärande, ges möjligheter till kritiskt tänkande och på att öva sin analytiska förmåga. Dock visar granskningen även att lärarna inte i samma utsträckning använder metoder för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Granskningen visar också att undervisningen i lägre grad innehåller sammanfattande avslut.

Eleverna får i huvudsak en varierad och strukturerad undervisning samt ett aktivt lärarstöd

Eleverna på S:t Martins gymnasium möter i huvudsak varierade arbetsformer och arbetssätt i undervisningen. I intervjuer med elever ges exempel på hur undervisningen varierar både vad gäller arbetssätt och arbetsformer. Vid de lektioner som Skolinspektionen observerar ser utredarna också under flertalet lektioner exempel på variation av arbetsformer och arbetssätt. Exempelvis visar observationerna att undervisningen består av lärargenomgångar, diskussioner och arbete med olika typer av läromedel och att eleverna i undervisningen arbetar såväl enskilt som i grupper och helklass. Observationer i yrkesämnena visar att undervisningen i dessa ämnen innefattar såväl teoretiska genomgångar och praktiskt arbete med handledande samtal mellan elever och lärare.

Granskningen visar vidare att flertalet lärare aktivt arbetar för att ge eleverna det stöd de behöver för att vara engagerade i skolarbetet genom att se till att eleverna förstår vad de ska göra och kommer igång med skolarbetet. I intervjuer med såväl elever som lärare är det tydligt att lärarna har kompetens och förutsättningar för att hjälpa eleverna, samt att de hjälper eleverna med skolarbetet. I intervjuer med elever framförs att lärarna hjälper dem under lektionerna både genom att fånga upp om flera elever inte förstår och då förklara för hela grupper och genom att hjälpa enskilda elever, något som också bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer. I intervjuer med lärare beskrivs hur de arbetar med att tydliggöra vad eleverna ska göra och vad målen för undervisningen är. Exempelvis beskriver lärare på introduktionsprogrammen hur de arbetar med ge tydliga exempel enligt genremodellen. Skolinspektionens enkät indikerar även att eleverna anser att det tydliggörs för dem vad de ska göra på lektionerna.² Därutöver ser utredarna under lektionsobservationer hur flertalet lärare aktivt uppmärksammar elever som slutar arbeta med uppgifter, rör sig i klassrummet mellan dem och pratar med de elever som inte arbetar för att få dem att arbeta med respektive uppgift.

Undervisningens syfte tydliggörs för eleverna, och lektionerna innefattar en tydlig lektionsinledning, men det finns behov av att utveckla undervisningen så att den även omfattar tydliga och sammanfattande lektionsavslut. Det framkommer också av Skolinspektionens enkät³, skolans dokumenterade kvalitetsarbete⁴ och i intervjuer med elever och lärare att lärarna tydliggör målen med undervisningen för eleverna på olika sätt, och att eleverna känner till dessa. Flertalet av de lektioner som Skolinspektionen observerar inleds på ett intresseväckande eller tydligt sätt. I påföljande intervjuer berättar eleverna att lektionerna är representativa och att lärarna i början av lektionerna brukar tydliggöra för eleverna vad de ska arbeta med. Eleverna berättar

² Det samlade indexet för S:t Martins gymnasium var 6,8 av 10 (där ett högt indexvärde indikerar en hög skattning) avseende frågeområdet "1. Veta vad som krävs" (att jämföra med index 6,5 för samtliga elever i år 2 som svarade på enkäten).

³ ibid

⁴ I skolans dokumenterade kvalitetsarbete "Systematiskt kvalitetsarbete Studieresultatsrapport för LÅ-2017-2018 S:t Martins gymnasium" framkommer att 89 procent av eleverna på yrkesprogrammet känner till kunskapskraven, samma siffra för introduktionsprogrammen var 73-80 procent beroende på hur frågan ställdes.

även att lektioner vanligtvis avslutas med att läraren berättar att det är dags att sluta och vilken läxa det är, men att lektioner endast ibland innehåller ett sammanfattande avslut och än mer sällan avslutas med att lärarna frågar eleverna vad eleverna har lärt sig. Några lärare beskriver i intervju att de använder sig av sammanfattande avslut när större avsnitt genomförts, i samband med lektionens slut eller i yrkesämnen i slutet av dagen. Skolinspektionens lektionsobservationer bekräftar att majoriteten av lektionerna inte har sammanfattande avslut.

Undervisningen stimulerar och utmanar eleverna utifrån deras behov

Granskningen visar att det finns naturliga inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Elever beskriver i intervjuer att lärarna stöttar och coachar eleverna i skolarbetet och av lärarintervjuer framgår att lärarna aktivt och medvetet arbetar med att öka elevernas motivation till skolarbetet. Lärarna berättar exempelvis att de förutom att arbeta med stöd och coachning i undervisningssituationen även genomför ämnessamtal med alla elever i alla kurser minst en gång per termin bland annat för att stärka elevernas motivation. Vidare ger lärarna exempel på att de arbetar med studiebesök, med att dela upp lektionerna och med start- och stopptider för att öka elevernas motivation. Att det återkommande förekommer inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende framgår vidare av Skolinspektionens lektionsobservationer. Under lektionerna som observeras ser utredarna på flera lektioner hur lärare arbetar med att tydliggöra progression för eleverna samt ger elever beröm och feedback på uppgifter.

Undervisningen anpassas för att utmana och stimulera elever som behöver mer stöd och anpassas även ofta, men inte alltid, för att utmana och stimulera elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling. Elever, lärare, skolans elevhälsa och rektorn ger i intervjuer många exempel på hur lärarna anpassar undervisningen, hjälper och stödjer elever som behöver mer stöd i undervisningen på alla program. Detta sker exempelvis genom anpassat material, stöd utanför lektionstid eller att läraren förklarar enskilt. I arbetet kring elevernas arbetsplatsförlagda lärande beskriver lärarna och rektorn i intervjuer hur skolan arbetar med att förbereda eleverna och med att matcha elever och praktikplatser. I lärarintervjuer, i intervju med skolans elevhälsa och i intervju med rektorn samt biträdande rektorer framkommer att lärarna och skolan som helhet har förmågan och möjligheten att ge eleverna på skolan extra anpassningar som de behöver i skolarbetet. I intervjuerna framkommer flertalet exempel såsom bestämd placering i klassrummet, upplästa instruktioner eller att rektorn skapat möjligheter till extra stöd i specifika ämnen. I intervjuer med elever framkommer även att undervisningen ofta, men inte alltid, anpassas för att utmana och stimulera elever som kommit längre i kunskapsutvecklingen. Exempelvis beskriver

elever att de i vissa yrkesämnen kan arbeta i olika takt medan andra elever beskriver att de ofta arbetar med samma uppgifter samt att om de blir klara får de färdighetsträna. Skolinspektionens enkät indikerar att elever på skolan upplever att de i lägre omfattning får utmanande arbetsuppgifter samt att eleverna även upplever att de får anpassningar i skolarbetet i samma utsträckning som övriga elever i riket.⁵

Eleverna ges möjlighet att ta ansvar för sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna får möjlighet att reflektera kring sitt lärande och ges möjligheter till kritiskt tänkande samt får öva sin analytiska förmåga. I intervjuer med elever framkommer att eleverna i yrkesämnen på de nationella programmen ges möjligheter att reflektera över hur olika uppgifter genomförts samt vad slutresultatet berott på. Reflektioner görs enskilt, i grupp och tillsammans med lärare. Vidare framkommer att i gymnasiegemensamma ämnen såsom engelska och svenska får de exempelvis ge varandra kamratrespons. Elever på introduktionsprogrammen beskriver även de att lärarna uppmanar till kamratrespons, men att eleverna inte alltid ger varandra respons såsom lärarna bett dem göra. Vidare diskuterar eleverna med lärarna kring olika sätt att lära sig saker och får pröva olika strategier för att lära, exempelvis prova att lyssna på texter istället för att läsa. Lärarna ger under intervjuerna exempel på hur de arbetar för att eleverna ska få möjlighet att reflektera kring sitt lärande exempelvis genom att lärarna ställer öppna frågor, genom att eleverna gör självvärderingar efter att prov eller uppgifter har genomförts samt vid samlingar då eleverna tillsammans får reflektera kring hur det gått att genomföra uppgifterna.

I undervisningen ingår i hög grad metoder för att utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna på individnivå medan det i lägre grad ingår metoder för att utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna i grupp. I intervjuer med elever, lärare och rektorn beskrivs flertalet sätt som elever har möjlighet att föra fram åsikter om undervisningen. Exempelvis genomförs enkäter i slutet av alla kurser, eleverna får enskilda ämnessamtal i alla ämnen samt utvecklingssamtal där de bland annat kan föra

⁵ Det samlade indexet för S:t Martins gymnasium var 7,1 av 10 avseende frågan "Jag kan få extra undervisning och jag skulle behöva det" och 7,5 av 10 avseende frågan "Min lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det (att jämföra med index 7,0 respektive 7,6 för samtliga elever i år 2 som svarade på enkäten). Det samlade indexet för S:t Martins gymnasium var 6,7 av 10 avseende frågan "Jag kan få svårare uppgifter om jag vill" och 6,2 av 10 avseende frågan "Jag får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan" (att jämföra med index 7,2 respektive 6,6 för samtliga elever i år 2 som svarade på enkäten) (ett högt indexvärde indikerar en hög skattning).

fram synpunkter kring undervisningen. Dock framkommer i intervjuer med elever att de i lägre grad tillsammans i klasserna utvärderar undervisningen och eleverna kan endast ge enstaka exempel på ämnen där det sker. I samband med lektionsobservationer ser utredarna att det förekommer att lärare ställer frågor till eleverna om huruvida eleverna tycker att de lärt sig saker eller hur eleverna uppfattade lektionerna, men för inget ytterligare samtal kring lektionen då frågorna besvaras enstavigt av eleverna. I undervisningen ingår i lägre grad i vissa årskurser och program metoder för att planera undervisningen tillsammans med eleverna. Skolinspektionens enkät indikerar att eleverna på skolan i något lägre omfattning än genomsnittet i riket får delaktighet och inflytande.⁶ I intervjuer med såväl elever som lärare beskrivs att elever i högre årskurser kan påverka undervisningen i större omfattning än i lägre årskurser. Exempelvis beskriver elever på vissa program i högre årskurser hur de är delaktiga i planeringen och kan påverka undervisningen medan elever på andra program i lägre årskurser konstaterar att de inte är delaktiga i planering och endast kan påverka undervisningen vad gäller när de ska ha rast. I intervju med rektorn framkommer att rektorn följt upp elevernas möjligheter att påverka och att det där framkommit att eleverna generellt på skolan anser att de får vara med och påverka samt att några elever är delaktiga medan andra inte vill. I intervjuer med lärarna framkommer att eleverna involveras i planering av undervisningen i den mån det går.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att alla lärare arbetar med sammanfattande avslut som tydliggör för eleverna vad de har lärt sig och som ger eleverna ökande möjligheter att reflektera kring sitt lärande.

⁶ Det samlade indexet för S:t Martins gymnasium var 5,7 av 10 (där ett högt indexvärde indikerar en hög skattning) avseende frågeområdet "9. Delaktighet och inflytande" (att jämföra med index 5,8 för samtliga elever i år 2 som svarade på enkäten).

Forskning visar att en viktig del i en väl organiserad och genomförd lektion är att läraren ser till att det finns en struktur i lektionen, som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande sammanfattande avslutning.

På motsvarande sätt som alla lektioner bör ha någon form av introduktion för att tydliggöra för eleverna vad de ska göra så bör varje lektion ha en sammanfattande avslutning för att synliggöra för eleverna vad de har lärt sig. Syftet med avslutningen är att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen/arbetsområdet för att innehållet ska uppfattas som meningsfullt för eleverna och för att eleverna ska vara medvetna om var de befinner sig i sitt lärande. Precis som en introduktion, beroende på omständigheterna, kan se ut på olika sätt så kan en avslutning också genomföras på olika sätt.⁷

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn ser till att alla lärare aktivt arbetar med sammanfattande avslut av lektionerna. Om fler lärare aktivt arbetar med tydliga sammanfattande avslut bör det förutom att öka känslan av mening och medvetenheten bland eleverna kring sitt eget lärande även tydliggöra för fler elever vilka kunskaper och färdigheter de behöver få med sig från undervisningen. Det bör även klargöra för eleverna inom vilka ramar de kan delta i planering, utvärdering och påverka undervisningen och öka motivationen till att vara med och påverka. Rektorn bör som ett led i detta säkerställa att det kommer till stånd samverkan mellan lärarna kring hur de kan arbeta med sammanfattande lektionsavslut. Rektorn bör även följa upp hur arbetet fortlöper i praktiken samt analysera fortsatta utvecklingsbehov. Uppföljning kan ske på olika sätt, exempelvis som en del i skolans övriga systematiska kvalitetsarbete.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1

Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

⁷ Håkansson, Jan och Sundberg, Daniel. (2012) Utmärkt undervisning: framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning. Stockholm: Natur & Kultur

Skolan arbetar i *hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero.

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att det finns ett medvetet arbete för ge eleverna en lugn lärmiljö. Ytterligare skäl för bedömningen är att det på skolan också bedrivs ett medvetet och gemensamt arbete för att skapa trygghet, vilket utgår från en analys av hur tryggheten ser ut på skolan.

Skolan arbetar aktivt för att utbildningen präglas av trygghet och studiero

Skolinspektionens granskning visar att det på skolan bedrivs ett aktivt och medvetet arbete för ge eleverna en lugn lärmiljö. Skolinspektionens enkät visar på något lägre värde vad gäller om lärare ser till att upprätthålla studieron.⁸ Men elever som Skolinspektionen intervjuar beskriver att lärarnas arbete med att agera och vidta åtgärder vid bristande studiero fungerar väl. Att lärarna agerar när studieron är sämre framgår även av Skolinspektionens lektionsobservationer. I intervjuer med skolans elevhälsa, med lärare och med skolans rektor beskrivs ett systematiskt arbete med att skapa studiero. Exempelvis beskrivs att systematiskt arbete med stöd skapar studiero på introduktionsprogrammen, att det finns gemensamt förhållningssätt på skolan kring lågaffektivt bemötande och att specificera åtgärder blir utformade efter respektive programs behov. Av intervju med lärare och elevhälsa framgår att lärarna arbetar med att skapa studiero på olika sätt, men att det också finns gemensamma förhållningssätt i arbetet med studiero både på skolenhetsnivå och på enskilda program. En skolgemensam utmaning i arbetet kring att skapa studiero är sena ankomster, vilket alla program på skolan arbetar med. Vissa program arbetar exempelvis med att tydliggöra hur mycket och ofta eleverna kommer för sent och andra program har infört en gemensam regel kring att låsa dörren till lektionssalen de första femton minuterna. I skolans kvalitetsredovisning framkommer att skolan arbetat med studiero på olika program även under föregående läsår och att det gett positiva effekter på studieron.

Skolan bedriver även ett medvetet och gemensamt arbete kring att skapa trygghet utifrån en analys av hur tryggheten ser ut på skolan. I Skolinspektionens enkät från

⁸ Det samlade indexet för S:t Martins gymnasium var 6,1 av 10 (där ett högt indexvärde indikerar en hög skattning) avseende frågan "Mina lärare ser till att det är studiero på lektionerna" (att jämföra med index 6,4 för samtliga elever i år 2 som svarade på enkäten).

hösten 2017 var svaren från eleverna kring skolans arbete lägre än genomsnittet i riket vad gäller skolans arbete med att förhindra kränkande behandling.⁹ Men i intervjuer med elever, lärare, skolans elevhälsa, rektorn och biträdande rektorer och utifrån skolans dokumenterade kvalitetsarbete framkommer att tryggheten på S:t Martins gymnasium är hög såväl i skolan som under arbetsplatsförlagt lärande samt att det finns ett medvetet arbete för att skapa trygghet på skolan. Elevernas upplevda trygghet kartläggs på olika sätt, bland annat genom enkäter, utvecklingssamtal och i trepartssamtal i samband med arbetsplatsförlagt lärande. Det framgår av granskningen att såväl personal som eleverna görs delaktiga i arbetet med att analysera enkätresultat. Det framgår att skolan aktivt arbetar med att förbättra tryggheten, dels genom att vidta åtgärder utifrån vad kartläggningen visat, dels genom att arbeta främjande. Exempelvis genomför skolan aktiviteter för att eleverna ska mötas mellan programmen och inför arbetsplatsförlagt lärande arbetar lärarna med att matcha elever och praktikplatser. Vidare samarbetar skolan med Stjärnjouren och workshops genomförs på tema normer, jämställdhet, rättigheter och ömsesidighet. Ett annat exempel på en beslutad åtgärd kring förhållningssätt är att alla program ska arbeta för ett vårdat språkbruk. I intervjuer med lärare beskriver de att det finns ett gemensamt förhållningssätt kring kränkande eller olämpligt språkbruk. Vid lektionsobservationer har utredarna, vid de få tillfällen det varit aktuellt, sett lärare agera kring språkbruk eller ordval som kan anses olämpligt varpå eleverna har bett om ursäkt eller ändrat ordval.

⁹ Det samlade indexet för S:t Martins gymnasium var 6,2 av 10 (där ett högt indexvärde indikerar en hög skattning) avseende frågeområdet "13 Förhindra kränkningar" (att jämföra med index 7,2 för samtliga elever i år 2 som svarade på enkäten).

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 22-25a §§ skollagen

8 kap. 2-3 och 3 f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i *flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar betygssättningen men granskningen visar även att rektorn inte ger alla lärare tillräckliga förutsättningar för att kunna samverka kring bedömning och betygssättning.

Rektorn följer upp och analyserar betygssättningen

Av granskningen framkommer att rektorn följer upp betygssättningen varje läsår gällande alla lärare i alla ämnen och på alla program. Granskningen visar att såväl lärare som rektorn följer upp och diskuterar vad eventuella skillnader i resultaten mellan nationella prov och kursbetyg beror på. Exempelvis har skillnader i andelen elever som klarat nationella proven i Engelska 5 och 6 andelen som klarar kursbetygen analyserats av lärarna och redovisas i skolans studieresultatsrapport. Orsaker som redovisats i rapporten är exempelvis att det finns moment i kursen som eleven inte gjort eller inte klarat och som inte täcks av de nationella proven samt att vissa elever inte har gjort alla delar av respektive nationellt prov. Av skolans dokumenterade kvalitetsarbete, i intervju med rektor och med lärare framkommer att betygen i alla ämnen följs upp och jämförs. Exempelvis visar analysen att fler elever klarar betyg i yrkesämnen och orsakerna till lägre resultat i gymnasiegemensamma ämnen har analyserats. Därutöver visar granskningen att rektorn tillsammans med biträdande rektorer går igenom betygen i alla grupper i samband med betygssättning, att skolan har hög andel behöriga lärare och att tidigare kontroll av bedömning av nationella prov visat att skolan ligger i nivå med landet i övrigt.

Rektorn ger inte alla lärare tillräckliga förutsättningar för att kunna samverka kring bedömning och betygssättning

Granskningen visar att alla lärare inte ges tillräckliga förutsättningar för att samverka med andra lärare kring bedömning och betygssättning för att säkerställa likvärdighet. I

uppgifter lämnade från skolans rektor uppges visserligen att tid är avsatt på ämneslagstid och att lärare i gymnasiegemensamma ämnen får extra tid tillsammans för betygssättning. I intervjuer med lärare på såväl nationella program som introduktionsprogram bekräftas att lärarna tar sig tid till sambedömning även om de upplever att det är svårt att finna den tiden. Vidare uppger lärarna att arbetet med att samverka kring bedömning och betygssättning bygger på att lärarna själva tar tag i det. Lärare på introduktionsprogrammen beskriver att de diskuterar och sambedömer elevuppgifter i ett antal ämnen, men framför att det saknas strukturerade former och forum för sambedömning, och att den sambedömning som sker kommer till stånd genom att lärarna själva ser till att det sker. Några lärare i yrkesämnena på de nationella programmen beskriver också att de på eget initiativ ser till att sambedömning sker, medan andra yrkeslärare uppger att de oftast arbetar enskilt med bedömning. Det finns även lärare som saknar ämneskollegor på skolan och för dessa saknas ett organiserat utbyte med lärare i samma ämnen på andra skolor. I vissa fall sker dock sådant utbyte på enskilda lärares egna initiativ.

Utöver att det saknas forum för sambedömning framkommer även att Skolverkets nationella bedömningsstöd inte används av alla lärare i gymnasiegemensamma ämnen. I intervjuer med lärare och rektorn och i skolans dokumenterade kvalitetsarbete är det dock tydligt att nationella prov används som stöd i bedömning och betygssättningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att alla lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra bedömningar och betyg.

Rektorn bör ge alla lärare möjlighet att på olika sätt kvalitetssäkra sin betygssättning, i syfte att verka för likvärdighet. Granskningen visar förvisso att skolan har ett erfaret lärarkollegium som på egna initiativ, i varierande grad, arbetar med betygssättning tillsammans med ämneskollegor på skolan. Men granskningen visar även att rektorn inte organiserat forum för detta arbete på ett sådant sätt att samtliga lärare involveras i sådant kvalitetssäkringsarbete tillsammans med kollegor. Granskningen visar också att det finns vissa lärare som saknar ämneskollegor att kunna samarbeta med på skolan kring detta. Även erfarna lärare behöver ges organiserade möjligheter att samverka med lärare i samma ämnen/kurser kring bedömning och betygssättning.

Betygssättning är en komplex praktik och för att lärare ska kunna göra professionella bedömningar behöver lärare ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning

på olika sätt och med hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Rektorn har en betydelsefull roll för att skapa dessa förutsättningar. Rektorn behöver se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Ibland behöver huvudmannen bistå rektorn med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärare saknar ämneskollegor inom skolenheten. Detta kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala.¹⁰

Det finns från forskning några faktorer som har visat sig gynna god sambedömning. En är när lärarna fokuserar på att analysera och diskutera konkreta elevexempel som representerar en stor bredd av prestationer och elever med olika bakgrund. En annan är när det finns en tydlig struktur för själva sambedömningssituationen (exempelvis fasta tider, lokaler och arbetsgång) och ett tydligt ledarskap i sambedömningsgrupperna som håller ihop diskussionerna. Ytterligare en är att olika åsikter får komma fram, alla i gruppen får komma till tals och avvikande uppfattningar ses som en tillgång snarare än som ett hinder.¹¹

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn ser till att lärarna använder olika metoder för att kvalitetssäkra betyg och bedömningar samt att lärarna ges förutsättningar för detta. En del i det arbetet är att alla lärare bör ges möjlighet att samverka med andra lärare och med ämneskollegor kring betyg och bedömning. Samverkan bör ta formen av såväl generella bedömningsdiskussioner som rent konkreta och ämnesspecifika sådana. Rektorn ansvarar för säkerställa att det kommer till stånd samverkan för alla lärare kring bedömnings- och betygssättningsfrågor utifrån kursplanernas krav, forskning och beprövad erfarenhet. Detta kan exempelvis säkerställas genom att utforma tydliga mötesstrukturer för bedömningsmöten och följa upp arbetet för att analysera om bedömningsarbetet behöver utvecklas eller om lärare behöver stöd i form av kompetensutvecklingsinsatser.

¹⁰ Skolverket allmänna råd om Betyg och betygssättning (SKOLFS 2018:247), s. 22

¹¹ Skolverket (2013) Stödmaterial, Sambedömning i skolan – exempel och forskning, s. 15

Uppföljning kan ske på olika sätt, exempelvis genom att skolledningen deltar under bedömningsmöten, samlar in skriftliga underlag eller genom att skolledningen delegerar viss uppföljning av arbetet kring bedömning och betygssättning till specifika lärare och stämmer av med dessa.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Norell

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Norell

X Erik Ekström

Föredragande
Signerat av: Erik Ekström

I handläggningen av ärendet har även Marlene Giertz, utredare och Sara Afifi, utredare medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 9 lektionsobservationer
- Tre gruppintervjuer med elever
- Tre gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor och två biträdande rektorer.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 27 november och den 29 november 2018. Besöket genomfördes av Erik Ekström och Marlene Giertz.

S:t Martins gymnasium är en kommunal gymnasieskola i Sundbybergs kommun. Vid skolan bedrivs läsåret 2018/19 utbildning vid tre yrkesprogram: fordons- och transportprogrammet med inriktning personbil, hantverksprogrammet med inriktningarna frisör, stylist, finsnickeri och textil design och mode samt bygg- och anläggningsprogrammet med inriktning måleri. Vid skolan bedrivs också utbildning på introduktionsprogrammen yrkesintroduktion IMYRK, individuellt alternativ programinriktat IMPRO, preparandutbildning IMPRE, Individuellt alternativ IMIND och språkintröduktion IMSPR. Sammanlagt är 381 elever inskrivna på skolan.